

Åndalen

Kontrastenes rike

Nordnorsk natur i miniatyr

Ånderdalen på Senja er vernet for å ta vare på et mangfoldig nordnorsk kystlandskap. Hvis du starter i den rolige, lune furuskogen på østsida skal du ikke gå langt før øynene møter de høge, ville fjella i vest. Og ytterst mot vest får du kontakt med sjøen og utsikt mot storhavet.

Underveis opplever du nærmest alt det nordnorske kystlandskapet byr på. Golde fjell med heier og glissen bjørkeskog, vatn og elver med hissige stryk og fosser, opptil 500 år gamle kystfurutrær og sjeldne orkidéer.

NATUROPPLEVELSER

Flere gode fiskevatn

Ånderdalen nasjonalpark er en fryd for øyet – ikke minst på grunn av de store landskapsvariasjonene. Som fjellvandrer her er du på egen hånd. Med unntak av en enkel gamme ved Åndervatnet er det ingen overnattingsmuligheter under tak. Det er flere gode fiskevatn med ørret og røye i nasjonalparken, Åndervatnet og Kvænvatnet er de største. I de nedre delene av Ånderelva kan du få både laks, sjøørret og sjørøye på kroken. Husk fiskekort.

HISTORIE OG KULTUR

Sjøsamer på Senja

Det har aldri vært fast bosetting i Ånderdalen og liten menneskelig aktivitet i nasjonalparken. Men bl.a. sjøsamer har bodd på Senja fra før 1600, og for dem har Ånderdalen vært et viktig jakt- og fiskeområde. Det finnes en del samiske kulturminner, og det har vært tømmerhogst i de nedre delene av Ånderdalen.

LANDSKAP OG GEOLOGI

Innrammet av storslåtte fjell

Nasjonalparken er omkranset av Skoglifjellet i øst, Kaperfjellet med Istind helt i nord og Kvænan på 964 moh. i vest som er nasjonalparkens høyeste fjell. Fjellandskapet er goldt med heier og glissen bjørkeskog.

Vatn, elver, stryk, fosser og gjel

Fra Kaperfjellet helt i nord renner ei elv gjennom en trang dal og ut i Kapervatnet, som er omgitt av bratte fjellsider. Fra det lange og smale Kapervatnet går elva sørover gjennom et trangt gjel til Åndervatnet. Liene rundt Åndervatnet er skogkledde med mange bekker. Ånderelva starter i sørenden av Åndervatnet og renner først gjennom et hauglandskap med store steinblokker. Derfra går elva over i fosser og stryk i bunnen av skogkledde dype gjel før den renner ut i havet i Tranøybotn.

I Gjeskadalen i nordvest er det en foss fulgt av kraftige stryk med samlet fall på vel 60 m. I nedre deler av dalen er skogen fuktpreget i partier og med en rik undervegetasjon. Her det til dels mye gras bl.a. som følge av tidligere utmarksslått.

Det villeste området i nasjonalparken er Trolldalen. Trang og urskogbevokst som den er, er det lett å forstå hvordan den har fått navnet.

PLANTELIV

Få, men hardføre arter

Berggrunnen i nasjonalparken består for det meste av lys, hard granitt som gir dårlig jordsmonn. I tillegg gir kystklimaet mye nedbør, milde vintre og kjølige somre. I nedre del av nasjonalparken finner du de åpne skogene med forvridde kystfuruer som er opptil 500 år gamle. I skogbunnen er det mest lyng og andre arter som tåler tørre forhold. Langs elva og på andre fuktige steder vokser en del osp, gråor og bjørk.

Næringsfattige myrer

Myrene er for det meste næringsfattige med torvmoser, starr og myrull. I myrkanter og langs bekker er plantelivet rikere med innslag av svarttopp, myrfiol, jåblom og flekkmarihand. Her kan du også finne de sjeldne orkidéene huldreblom og korallrot.

Fra furuskog til fjellbjørk

Over 100 moh. viker furuskogen for typisk fjellbjørkeskog. Lyng og gras dominerer skogbunnen. På fuktige steder forekommer høgstaudevegetasjon med mjødurt, skogstorkenebb, ballblom og turt.

Over tregrensa

Tregrensa ligger på omlag 300 moh. Over tregrensa er det karrige lyngheier med røsslyng, krekling og blåbær. I fjellet kan vierkrattene bli frodige langs elver og bekkefar. Mot toppene på steinete steder er den typiske kystfjellplanta fjellpryd en karakterart.

Formgiving og digital kartografi: Gåsvatn kart-tjenester. www.kart-tjenester.no Digitale kartdata: Statens kartverk N250. Tillatelse nr. MAD12002-R125240

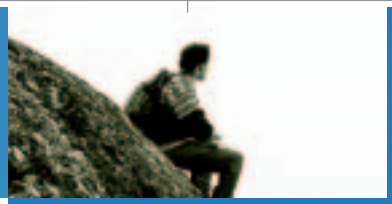

FUGLELIV

Fuglelivet er like variert som naturen

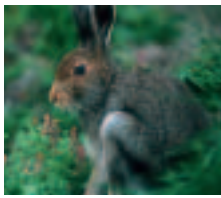
Det er et rikt fugleliv i nasjonalparken. Det varierte landskapet gjør at du finner både kyst- og innlandsfugler her. Skogsfugler er mest vanlig, og i skogen finner du gjøk, kråke, gråsisik, bjørkefink, løvsanger og flere arter av trost og meis. Langs myrer, elver og vatn hekker storspove, småspove, stokkand, brunnakke, fossekall og strandsnipe. Blåstrupe og sivspurv holder til i vierkrattene, og på høgfjellet kan du støte på ravn, steinskvett, heipiplerke, snøspurv, lirype og noen rovfugler. Rovfuglbestanden varierer i takt med smågnagerne.

DYRELIV

En nesten "ny" elgbestand

Det største dyret i nasjonalparken er elgen. Det spesielle med elgbestanden, er at det ikke fantes elg i området før 1940-årene. Sakte men sikkert har elgen innvandret og etablert seg med en fast bestand i området.

Tamrein har faste beiteområder i nasjonalparken. Av mindre dyr er rødrev, røyskatt, hare, smågnagere og et par spissmusarter de vanligste. Det kjølige klimaet gjør at frosken er det eneste amfibiedyret her. Langs elva forekommer ofte oter, og av fisk er ørret og røye vanlig. Laksen går opp i de nedre delene av Ånderelva.

I en nasjonalpark er du naturens gjest

- Gå hvor du vil, på beina eller på ski. Alt som har motor er i utgangspunktet forbudt.
- Rast hvor du vil, og overnatt gjerne i telt. Rydd opp etter deg, og ta med søpla hjem.
- Du kan tenne bål, men husk det generelle bålbrenningsforbudet i skogsmark mellom 15. april og 15. september. Vis hensyn når du sanker ved.
- Du kan plukke bær, sopp og vanlige planter til eget bruk. Vis hensyn til kulturminner, vegetasjon og dyreliv. Ta ekstra hensyn i hekke- og yngletida.
- Benytt deg av mulighetene til jakt og fiske. Husk jakt-/fiskekort. Ikke bruk levende fisk som agn. Du må heller ikke ta med deg levende fisk fra ett vassdrag til et annet.
- Du kan ta med deg hund, men husk båndtvang i perioden 1. april til 1. september.

Kort om Ånderdalen nasjonalpark

Hvor:
Tranøy og Torsken kommuner, Troms fylke.

Fremste særpreg:
Storslåtte kystfjell, typisk for ytre Troms. Fra lun fjord i øst til ville fjell mot storhavet i vest.

Friluftsliv:
Godt egnet for friluftsliv, men lite tilrettelegging. Flere gode fiskevatn med ørret. Laks, sjø-ørret og sjørøye i nedre deler av Ånderdalselva Åpen gamme ved Ånderdalsvatnet.

Slik kommer du til Ånderdalen nasjonalpark:
Med fly til Bardufoss, buss eller taxi videre til Finnsnes.
Med bil: Rv. 860 fra Finnsnes til Tranøybotn. Rv. 86 fra Finnsnes mot Gryllefjord. Ta av sørøstover opp Kaperdalen.

Informasjon om overnattings- og servicetilbud:
Destinasjon Midt i Troms, www.midtitroms.no

Tips:
Gå Senja på tvers. Turkart finnes. Utgangspunkt for turen: Hyttekroa i Tranøybotn eller sti fra Gjeska. Husk fiskekort.

Kart:
"Norge 1:50 000": 1717 III og IV

Areal:
125 km^2

Opprettet:
1970, utvidet i 1975 og 2004.

Mer informasjon:
Fylkesmannen i Troms, tlf. 77 64 20 00,
www.fylkesmannen.no/troms
Statskog – Fjelltjenesten i Troms, tlf. 77 83 67 05
www.statskog.no/fjelltjenesten
www.dirnat.no/nasjonalparker

NORGES
NASJONALPARKER

Norges nasjonalparker – natur som får være seg selv

I Norges nasjonalparker er det naturens lover som gjelder. Det er naturen selv som bestemmer, og gjør ting i sitt eget tempo. Vi oppretter nasjonalparker for å ta vare på store naturområder – fra hav til fjell. For naturens egen skyld, for oss og for kommende generasjoner.

Nasjonalparkene byr på et mangfold av muligheter og opplevelser. Flott og variert natur, jakt, fiske, planter, fugler, dyr og kulturminner.

Ta i mot invitasjonen – bli kjent med naturen og våre nasjonalparker.

Direktoratet for naturforvaltning

www.dirnat.no

BENNETT AS, Foto: Arild Juul, Torbjørn Moen/Norsk Bildebyrå, Jan Jenssen/Femund Naturfoto, Ann-Heidi Johansen/Fylkesmannen i Troms, Birgit I Jensen/Statskog, Kjell-Erik Moseid/Samfoto, Tore Wuttudal/Samfoto